

een kritisch bewustzijn, maar ook een voorwaarde voor het scheppen van nieuwe inzichten. Wie 'nee' zegt tegen een bepaalde gang van zaken, steekt als het ware een spaak in het wiel van de dingen die als vanzelfsprekend worden opgevoerd. Het opent de mogelijkheid om alternatieven te vinden voor wat gepresenteerd wordt als gemeengoed.

En dat is nu precies wat in het Paasverhaal Mozes beweegt om op die Farao toe te stappen. Het is tevens de moed die de Bijbelse figuur Daniël heeft om de als God vereerde alleenheerser Nebukadnezar tegen te spreken. En in het Evangelieverhaal is het Jezus die tegen de gevestigde en religieuze macht in alles op alles zet om op te komen voor degenen die onder de voet worden gelo-

pen. Zelfs de doodsdreiging weerhoudt hem niet, omdat diep in zijn Mut er een visioen leeft dat 'de zachte krachten' het uiteindelijk zullen winnen en zelfs de dood die niet klein kan krijgen.

Kompas van de sterkste

In deze tijd zagen we het misschien in een Aleksej Navalny die wist wat zijn lot in Rusland zou zijn toch vanuit zijn diepe overtuiging voor de waarheid pleitte. In een van zijn laatste speeches zei hij: 'Wie waarheid en gerechtigheid achter zich heeft, zal winnen'. En hij zei dit met een beroep op de beroemde Berge-de uit het evangelie naar Matteüs. De president van Canada Mark Carney vond onlangs in Davos nog de moed om in de geest van Václav Ha-

vel te pleiten voor een leven in de waarheid. En dat betekende volgens hem een breuk met de bestaande wereldorde die de neiging heeft om te varen op het kompas van de sterkste. Die tijd is voorbij, zo betoogde hij.

De vraag is vandaag hoelang ook onze politieke leiders blijven meedinen op de grillen van een autocraat voor wie waarachtigheid

Jezus had een visioen dat de zachte krachten uiteindelijk zullen winnen

geen waarde heeft. We hebben de afgelopen jaren als Europa fijn achterovergeleund in onze geopolitieke vakantie. Maar die tijd is voorbij.

Barbarij aan banden

We zullen vandaag moeten kiezen: laten we ons leiden door iemand die stelselmatig bezig is de internationale rechtsorde, waarmee we na de catastrofe van de Tweede Wereldoorlog een poging waagden om de barbarij aan banden te leggen, af te breken? Of durven we op te staan en ook heel helder nee! te zeggen tegen een politieke die ons de afgrond in helpt?

Ik hoop van harte dat ook onze regering wat Paasmoed bij elkaar weet te schrapen om op te staan en net als de Spaanse premier Sánchez te zeggen: tot hiertoe en niet verder! Want voor je het weet is het te laat. Ik houd me maar vast aan het idee dat Pasen ons leert dat niets onmogelijk is. En dat geeft moed.

James Kennedy

James Kennedy is een Amerikaanse historicus verbonden aan de Universiteit Utrecht. Hij schrijft om de week een column.

Hegseth vraagt Gods zegen over enkel dood en verderf

Zelfs als jullie veel bidden, luister ik niet. Aan jullie handen kleeft bloed!' Leo XIV citeerde uit het Bijbelboek Jesaja en vertelde zijn toehoorders op Palmzondag dat God niet luistert naar de gebeden van hen die oorlog voeren, omdat God oorlog afwijst. Daarmee leek hij impliciet zijn landgenoot, minister van Defensie Pete Hegseth, te vermanen. Die bad om succes in de strijd tegen zijn vijanden 'in de machtige naam van Jezus Christus'.

Leo XIV is de paus en ik ben geen theoloog, maar ik zie dat er in de Bijbel ook veel wordt gebeden om de overwinning tijdens een oorlog. Als historicus weet ik dat veel wereldleiders of hun geestelijken geregeld baden om Gods hulp in de strijd. Worden al die gebeden niet verhoord? Of zijn ze allemaal even kwalijke uitingen van een gewelddadige menselijke geest?

Je zou het misschien niet verwachten, maar de meeste Amerikaanse presidenten spreken in het openbaar geen gebeden uit, afgezien van het vluchtige *God bless America*. Trump noch zijn directe

ven en hen de rechtmatige vruchten laat plukken van hun eerlijke arbeid'. Hij eindigde zijn gebed met 'Uw wil geschiedde'.

Het gebed van Hegseth (of eigenlijk: het gebed van een chaplain die het schreef aan de vooravond van de operatie tegen de Venezolaanse president Maduro) heeft een heel andere toon dan dat van Roosevelt. Het is gebaseerd op Psalm 18 en Psalm 144, maar richt zich niet op de door de psalmist uitgedrukte afhankelijkheid van God in een gevaarlijke situatie, maar op passages waarin de vijand volledig werd uitgeroeid.

De schrijver voegde daar zijn eigen verwijzingen aan toe: 'Moge God zijn toorn uitstorten over hen die ijdele plannen smeden en hen weglazen als kaf voor de wind'. Hij bad dat de Amerikaanse strijdkrachten Gods oordeel verder zouden voltrekken, waarin 'het kwaad teruggedreven zou worden en goddeloze zielen overgeleverd zouden worden aan de eeuwige verdorpenis die voor hen is voorbereid.'

Dit gebed is niet alleen opvallend vanwege de ongeremde bloeddorstigheid, zoals velen hebben opgemerkt, maar ook vanwege het gebrek aan nederigheid en afhankelijkheid. In Hegseths gebed zijn de soldaten geen vredelievende mensen, maar krijgers die klaarstaan om dood en verderf te zaaien onder hun tegenstanders. Er is geen ander doel dan hun vernietiging. Er is geen hoop op wereldwijde eenheid of vrede, geen streven naar bevrijding of rechtvaardigheid of tolerantie voor alle mensen. Jezus heeft geen keus, maar moet aan Hegseths kant staan. Amerika's militaire macht en Gods eigen doelen zijn volledig met elkaar versmolten.

Oorlog voeren en geweld plegen is, zelfs als het in extreme omstandigheden gerechtvaardigd kan zijn, een moreel riskante onderneming en het is aanvechtbaar of je daar ooit Gods zegen over zou kunnen vragen. Maar er is een kwalitatief verschil tussen de gebeden van Roosevelt en Hegseth, tussen oorlog als tragische noodzaak of oorlog als machtsvertoon en door God gesancioneerde vergelding.

De oorlog met Iran had wellicht ook gevoerd kunnen worden vanuit het doel om te streven naar bevrijding en vrede. Ook rechtvaardige oorlogen kunnen natuurlijk makkelijk ontstaan. Maar een oorlog die van meet af aan, in de naam van Christus, alleen gericht is op vergelding en dood, mist elke terughoudendheid die in oorlogstijd essentieel is.

Er is verschil tussen oorlog als noodzaak of als vertoon van macht

voorgangers deden dit, hoewel ze de natie wel geregeld aanspoorden om te bidden om Gods zegen.

Franklin Roosevelt sprak echter wel een openbaar gebed uit, op 6 juni 1944, toen D-day begon. In een radiotoespraak riep hij de hulp van de almachtige God in en vestigde hij de aandacht op de zonen van Amerika verwickeld in een 'strijd om onze Republiek, onze religie en onze beschaving te behouden en een lijdende mensheid te bevrijden'. Deze zonen, zei hij, strijden om vrede en 'vechten niet omwille van de lust van de verovering. Zij vechten om te bevrijden. Zij vechten om rechtvaardigheid te laten ontstaan, en tolerantie en goede wil onder al Uw mensen.'

Roosevelt zocht Gods zegen om 'de onheilige krachten van onze vijand, de apostelen van hebzucht en raciale arrogantie, te overwinnen'. Hij zocht Gods leiding om met andere naties te werken aan wereldwijde eenheid en 'een vrede die alle mensen in vrijheid laat le-